

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps de concentració nazis

Sumari

- 1 Felicitació de festes.
- 2 Premi en el «XIV CERTAMEN DE JÓVENES INVESTIGADORES»
- 2 Seminaris amb alumnes de batxillerat
- 2 L'Amical edita el llibre: Montserrat Roig: la lluita contra l'oblit. Escrits sobre la deportació
- 3 Homenatge a Montserrat Roig
- 4 Lectures recomanades
- 4 Dones supervivents del camp de Ravensbrück

EDITA:

Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Aragó, 312, àtic 3 - 08009 Barcelona
Tel. 93 488 10 68 - Fax 93 487 20 26

REDACCIÓ: Rosa Toran

SERVEIS EDITORIALS:

J.J.Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

© de l'editor, Barcelona 2000

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

NADAL DE 1944

És un món blanc el d'aquests dies sense accent,
fred feroç que corre per la plana deserta
a la captura del darrer caliu de l'any morent...
I heus ací el Nadal, estrident com la diana d'un clarí,
Gotes de temps inoperants sobre la pedra del dolor...
Per què has vingut, Nadal?
Per què has vingut si el món no et vol rebre?
Si manquen als mercats les vitualles de festa,
si no hi ha a les cases llenya per a la llar,
si els cellers estan buits de vins reconfortants,
si els vells s'encongeixen de por a cada alarma,
si els fills breguen, absents, contra la mort...
Nadal a destemps que ets sarcasme
si exaltes tendresa on regna la sang;
Nadal que ets cruel amb la meua dissort
si proclames la festa on m'imposen treball;
Nadal que ja no ets el d'antany
si contra el teu fred no tinc abríc.
Qui ha esbocinat el vitrall de les llums tendres?
Jo no trobo el color que posa l'escalf al cor
en aquest Nadal que arriba quan hom plora,
quan hom enyora,
quan hom odia,
quan hom mata...
Per què has vingut, Nadal?
No hi ha benvinguda per a tu
a la plana on els arbres dormen,
Nadal hostil als homes de bona voluntat!

Redl Zipf

Les Il·lunyanies. Poemes de l'exili (1940-1946)
Columna, Barcelona 1999

Joaquim Amat-Piniella va crear aquest poema al comando de Redl Zipf, ara fa 57 anys. Al cap d'uns mesos ja es trobava a Andorra i escrivia la seva obra K.L.Reich. Era l'inici del compliment del jurament que els deportats alliberats havien fet en acabar el seu malson, difondre la tragèdia de l'extermini, tal com també ens va recordar Montserrat Roig en el pròleg del seu llibre, Els catalans als camps nazis: "Davant la barbàrie nazi, organitzada per degradar la condició humana, la lluita dels deportats per resistir i per mantenir-se fidels als seus ideals esdevé per a nosaltres, nascuts sota el franquisme, extraordinàriament fecunda i esperançadora".

Ara, en els inicis de l'any 2002, volem també merèixer l'honor de continuar amb la tasca de compromís de Joaquim Amat-Piniella i Montserrat Roig. I per això ens solidaritzem i ens sentim units amb totes aquelles persones que lluiten per transformar el nostre món, injust i desigual.

VOLEM COMPARTIR ELS
NOSTRES DESITJOS DE PAU I
JUSTÍCIA PER AL NOU ANY
AMB TOTS ELS SOCIS I
AMICS DE L'AMICAL

COL·LABORACIONS

PREMI EN EL "XIV CERTAMEN DE JÓVENES INVESTIGADORES"

Thais Becerra, alumna de segon de batxillerat de l'IES Narcís Monturiol de Figueres, va realitzar, en el curs 2000-2001, un treball de recerca titulat *Vides truncades*. Tres vides sacsejades per una guerra. Aquest treball, que es podria emmarcar en la disciplina de la Història oral, tracta de la vida de tres combatents republicans i aporta una gran quantitat de documentació inèdita facilitada pels propis testimonis. La Thais Becerra va obtenir molta informació de primera mà i va elaborar el seu treball tot presentant les tres vides de forma simultània, de manera que s'observés millor la interacció entre l'atzar i les pròpies conviccions en un moment on, fins i tot, la pròpia vida està en joc.

Per la qualitat del treball i l'entusiasme mostrat per la Thais, es va considerar la possibilitat de presentar-lo al "XIV Certamen de Jóvenes Investigadores" convocat per l'"Instituto de la Juventud del Ministerio de Asuntos Sociales". Dels 238 treballs procedents de tota Espanya, el jurat en va seleccionar 40, entre els quals estava el seu. La Thais va

ser convocada a defensar públicament el treball la primera setmana de setembre de 2001 al Centre Eurolatinoamericano de la Juventud (Ceulaj) a Mollina (Málaga). Caldria destacar l'altíssim nivell de tots els treballs que es van presentar i també l'excel·lent tasca del jurat cara a desactivar qualsevol rivalitat entre els participants, fomentant, pel contrari, un magnífic esperit de companyonia entre tots.

La Thais Becerra va fer una exposició molt emotiva i va deixar constància de tot allò que havia après acadèmicament al llarg del temps dedicat al treball, però, sobretot, va remarcar el que havia après humanament. Va dissertar sobre la importància de recollir els testimoniatges d'aquestes persones abans no desapareguin i sobre la injustícia que seria no donar la paraula als que van ser tan de temps silenciats. També va argumentar que aquests tipus de treballs poden contribuir a tancar definitivament la transició política espanyola que ha deixat la memòria històrica recent com a víctima evident. Tot plegat li va mereixer la

felicítació del jurat per la qualitat de la feina feta i pel creixement humà que li havia suposat.

En l'acte de lliurament de premis, el treball de la Thais va obtenir un primer premi dotat amb 800.000 ptes. En l'acta que va redactar el jurat queda constància que el premi s'atorga a la qualitat científica i humana del treball i remarca com a una feina fonamental la recuperació de la memòria d'aquells que van perdre la Guerra Civil.

El treball es pot consultar a www.xtec.es/iesmonturiol, tot i no disposar de prou espai per tal d'incloure tots els documents que hi aporta.

Per a l'IES Narcís Monturiol és un motiu de gran satisfacció l'atorgament d'aquest premi i des d'aquestes línies volem animar a tots els professors i alumnes a fer treballs de recerca sobre aquests temes, per tal de preservar aquesta memòria que se'ns està esmunyint entre els dits.

Fernando Aísa Milà
professor de l'IES Narcís Monturiol

SEMINARIS AMB ALUMNES DE BATXILLERAT

La demanda d'entrevistes a testimonis dels camps per part d'alumnes que realitzen treballs de recerca de batxillerat sobre el tema de les deportacions és cada vegada més important. Aquest fet fa impossible atendre'ls de forma individualitzada i ens hem plantejat una reorganització per poder respondre correctament a les seves demandes. Així, hem planificat l'organització de seminaris per a grups de 10 a 12 estudiants, a càrrec d'un dels exdeportats que respondrà a les seves preguntes i els introduirà en el tema.

Aquestes sessions es realitzen als locals de l'Amical, el segon i el quart dijous de cada mes, a la tarda, sent necessari contactar previament amb l'associació, per tal de poder distribuir els grups de manera equilibrada.

L'AMICAL DE MAUTHAUSEN HA EDITAT EL LLIBRE Montserrat Roig: la lluita contra l'oblit. Escrits sobre la deportació

Per primera vegada la nostra associació ha editat una obra comptant amb els propis mitjans. Des del començament de l'organització dels actes, vàrem creure que amb l'edició d'un llibre donaríem un sentit durader a l'homenatge, i en aquesta línia treballarem, recollint una significativa antologia d'escrits de l'autora referits al tema de la deportació. Tal com queda palès a la pròpia obra, aquesta fita no hagués estat possible sense la col·laboració desinteressada de moltes persones en distintes tasques i sense la cessió dels drets d'autor, cosa que ha significat poder oferir el llibre a 1.000 ptes., un preu molt per sota del valor del mercat.

Però si el resultat final de l'obra ha estat, sens dubte, positiu, no succeeix el mateix pel que fa a la distribució del llibre. D'una banda, la seva publicació no ha rebut l'atenció que es mereixia per part de la premsa i també hi ha hagut dificultats a l'hora de vendre'l en determinats espais, fets que limiten, pel moment, la seva venda a través dels contactes personals amb centres d'ensenyament o altres institucions.

També hem d'informar que els beneficis de la venda del llibre havien de contribuir a pagar les despeses de tots els actes, especialment notables pel que fa a la propaganda i al lloguer del Palau. Fem una crida a tots els socis i sòcies perquè contribueixin a difondre el llibre i a impulsar la seva venda per tot Espanya, donat que l'obra és bilingüe; els articles estan recollits en llengua original, sigui en castellà o en català, i el pròleg pot llegir-se en les dues llengües. Els exemplars poden recollir-se o encarregar-se al local de l'associació al preu de 1.000 ptes.

HOMENATGE A MONTSERRAT ROIG

Els mitjans de comunicació han ofert molta informació sobre tots els actes que s'han realitzat entorn el desè aniversari de la mort de Montserrat Roig, però creiem que l'Amical de Mauthausen va tenir un protagonisme especial, no tan sols pel caràcter dels actes, sinó per l'emoció i el sentit de responsabilitat que va acompanyar la seva organització. Des de l'assemblea de Tivissa havíem adquirit un compromís i vam posar els nostres limitats mitjans i les nostres energies en fer-lo realitat.

Hem de remarcar que la comissió encarregada de l'organització va estar oberta a totes aquelles persones que van manifestar desig de col.laborar i va comptar amb la participació de Roger i Jordi Sempere Roig. No seriem sincers sinó deixéssim constància de les dificultats que vàrem haver d'afrontar, de les frustracions davant les promeses no complertes per part de les institucions públiques, dels neguits per garantir l'assistència als actes, de les sempre inevitables imprevisions de darrere hora i un llarg etcètera.

Tot i això, estem satisfets. Creiem que vam aconseguir donar un sentit especial a l'homenatge, que ens va apropar a Montserrat Roig, perquè contribuïem, tal com va fer ella, a recordar o a donar a conèixer a la societat el que significa el combat en contra de l'oblit de les víctimes republicanes del nazisme.

Ara és el moment de fer les valoracions, de posar damunt la taula les nostres limitacions però també les noves possibilitats que es poden obrir, si entre tots som capaços de continuar amb l'empenta que va moure a moltes persones a col.laborar amb l'Amical de forma solidària. Necessitem noves energies per afrontar el repte de respondre a les peticions que ens han estat formulades aquestes darreres setmanes per part de molta gent: prosseguir amb la nostra tasca de divulgació i respondre al pas dels anys amb la contínua actualització de

Presentació del llibre Montserrat Roig: la lluita contra l'oblit, a la Casa Elizalde el dia 5 de novembre.

Imatges del recital al Palau de la Música Catalana el dia 6 de novembre.

LECTURES RECOMANADES

Joaquim AMAT-PINIELLA, K.L.Reich (Ed. 62, Barcelona 2001, 342 pgs.). Aquesta obra clàssica de la literatura de la deportació apareix ara en la seva versió original, amb aquells fragments que l'autor manresà no va incloure en la primera publicació, l'any 1963. Tal com explica David Serrano en el pròleg d'aquesta edició, Amat-Piniella va anar modificant l'estil i el to de crítica del seu manuscrit original, escrit a Andorra entre 1945 i 1946, per tal de fer possible la publicació de l'obra, en un moment en què la censura franquista operava amb total diligència, i per anar-lo adequant a la seva pròpia evolució estilística.

Myriam ANISSIMOV, Primo Levi o la tragedia de un optimista. Editorial Complutense, Madrid, 2001, 606 pgs.). Monumental biografia del clàssic autor torinès, confeccionada en base a la seva pròpia obra, a la seva correspondència i als testimonis d'amics i amigues propers. El seu internament al camp d'Auschwitz està a bastament tractat, però sent el més conegut, allò que atorga més singularitat a l'obra és el resseguiment de la trajectòria de Levi. Els anys de la seva

formació, la seva incorporació a la Resistència, les seves vicissituds professionals com a químic i els darrers anys de la seva vida, quan aflueixen els efectes del drama personal viscut i que l'aboquen al suïcidi, són els aspectes més rellevants de l'obra.

Joël KOTEK y Pierre RIGOULOT, Los campos de la muerte. Cien años de deportación y exterminio. Pròleg de José María Mendiluce, (Salvat editores, Barcelona, 2001, 845 pgs.). Els autors fan un repàs a la història del segle XX a partir de l'establiment i la consolidació del sistema de camps de concentració, des dels inaugurats a Cuba pels espanyols, els gulags, els destinats als armenis, fins als de l'antiga Iugoslàvia. La comparació entre els distints sistemes concentracionaris i la seva tipologia – internament, concentració i extermini- no impedeix que els autors atorguin una especificitat singular als camps nazis, pel que fa a la seva internacionalització i al seu component racista.

Marcel REICH-RANICKI, Mi vida, (Galaxia Gutenberg-Círculo de Lectores, Barcelona, 2000, 534 pgs.). Aquesta

autobiografia d'un dels crítics literaris més influents a Alemanya és un recorregut per bona part del segle XX, amb tota la tragèdia dels desplaçaments provocats per les persecucions polítiques i racials. Pel que fa als aspectes específics vinculats al tema de la deportació, és de gran interès resseguir la dramàtica estada de Reich-Ranicki i la seva dona Tosia al gueto de Varsòvia, d'on van aconseguir sobreviure, i la seva integració als moviments de la resistència jueva, fins acabar per incorporar-se a l'Exèrcit Roig.

Editat per l'Amical:

Montserrat Roig: La lluita contra l'oblit. Escrits sobre la deportació. Pròleg de Rosa Toran, (Amical de Mauthausen, Barcelona, 2001, 156 pgs). Obra que compren un recull d'articles de premsa, l'entrevista televisiva a Neus Català i el discurs pronunciat al Palau de la Música Catalana, l'any 1987, com a document inèdit, des de 1972 fins a pocs dies abans de la mort de l'autora. El llibre va precedir pel pròleg de la historiadora Rosa Toran que emmarca els articles en el temps i les circumstàncies en què foren escrits.

DONES SUPERVIVENTS DEL CAMP DE RAVENSBRÜCK

Teresa Martí Blasi, doctoranda de la Universitat Humboldt de Berlín, realitza una investigació sobre espanyoles a Ravensbrück i desitja contactar amb deportades supervivents d'aquest camp. Agrairia molt la col.laboració de tothom qui pugui ajudar a localitzar-les. Per fer arribar qualsevol informació sobre aquest aspecte, poseu-vos en contacte amb l'Amical.

Tallar per la línia de punts o fotocopiar i enviar a l'Amical.

BUTLLETA D'AFILIACIÓ A L'AMICAL

Nom (i/o entitat)

Cognoms

D.N.I.

Data naixement

Domicili

Codi postal

Població

Tel.

Professió

Deportat/da

Familiar

Col.laborador/a

Quota anual: 3.000 ptes.

DADES DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Caixa o Banc

Agència nº

Domicili

Codi postal

Població

Llibreta / c/c nº

Signatura:

Sr. Director: Us prego feu efectius els rebuts de l'Amical Mauthausen a càrrec de la meva llibreta o c/c.